

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/15/2024
Identifikačné číslo spisu:	1221206358
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1221206358.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa (manžela) M. A. W., narodeného XX. M. XXXX, N., O. XX, proti odporkyni (manželke) O. G. W., narodenej XX. D. XXXX, N., O. XX, zastúpenej spoločnosťou JUDr. Soňa Tóthová, advokátska kancelária, s. r. o., Bratislava, Šafárikovo námestie 2, za účasti Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Bratislava, Štúrova 2, o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu: I. W., narodenej XX. P. XXXX, zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Bratislava, Vázovova 7/A, vedenej na Mestskom súde Bratislava II (predtým Okresnom súde Bratislava II) pod sp. zn. 11P/188/2021, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. mája 2024 sp. zn. 11CoP/97/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 29. mája 2024 sp. zn. 11CoP/97/2023 z r u š u j e a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 1. februára 2023 č. k. 11P/188/2021-609 I. rozviedol manželstvo účastníkov M. A. W., nar. XX. XX. XXXX a O. G. W., rod. T., nar. XX. XX. XXXX, uzavreté dňa 05. 07. 2014, zapísané v knihe manželstiev matričného úradu Bratislava - A. N., zv. č. 14, roč. 2014, str. 134, por. č. 29; II. v časti zverenia maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti, zastupovania a spravovania majetku a v časti úpravy stretávania otca s maloletou schválil rodičovskú dohodu uzavretú v nasledovnom znení: 1. Maloletá I. W., nar. XX. XX. XXXX sa na čas po rozvoде zveruje do osobnej starostlivosti matky. 2. Zastupovať maloletú a spravovať jej majetok budú obaja rodičia. 3. Otec je oprávnený stretávať sa s maloletou I. každý nepárny týždeň od pondelka od 16:00 hod do utorka do 8:00 hod a od piatku od 16:00 hod do nedele do 19:10 hod. a každý párny týždeň v stredu od 16:00 hod do 19:10 hod. Miestom prevzatia maloletej je predškolské zariadenie, ktoré maloletá navštevuje. Miestom odovzdania maloletej je miesto bydliska matky s výnimkou utorka, kedy otec odovzdá maloletú do predškolského zariadenia. V prípade neprítomnosti maloletej v predškolskom zariadení je miestom odovzdania a prevzatia maloletého dieťaťa miesto bydliska matky; III. otcovi uložil povinnosť platiť výživné na maloletú I. W. v sume 350 eur mesačne splatné vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky, počnúc právoplatnosťou výroku

rozsudku o rozvode manželstva; IV. vo zvyšku návrh zamietol; V. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že manželstvo účastníkov je trvalo a hlboko rozvrátené, dlhodobo neplní svoj účel, manželia spolu nežijú, nehospodária, intímne sa nestýkajú a nemožno od nich rozumne očakávať obnovenie manželského spolužitia. Za príčinu rozvratu označil dlhodobo pretrvávajúce povahové a názorové rozdielnosti manželov, ktoré viedli k postupnému citovému odcudzeniu.

1.2. V časti výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode manželstva vychádzal z toho, že maloletá žije v spoločnej domácnosti s matkou, ktorá zabezpečuje jej každodennú osobnú starostlivosť a bežné životné potreby, zatiaľ čo otec realizuje styk s maloletou v rozsahu dohodnutom rodičmi. Uzavretú rodičovskú dohodu o zverení maloletej do osobnej starostlivosti matky, o spoločnom výkone zastupovania a správy majetku maloletej oboma rodičmi a o rozsahu styku otca s maloletou súd schválil ako dohodu, ktorá je v súlade so záujmom a potrebami maloletého dieťaťa.

1.3. Pri určovaní výživného vychádzal z príjmov, výdavkov a majetkových pomerov oboch rodičov a z odôvodnených potrieb maloletej. Na strane matky zohľadnil jej čistý mesačný príjem približne 1 320 eur, dávky štátnej sociálnej podpory (prídavok na dieťa, daňový bonus) a skutočnosť, že býva s maloletou v spoločnom byte účastníkov, na ktorého prevádzke sa podieľa. Na strane otca vychádzal z čistého mesačného príjmu približne 3 200 eur z funkcie sudcu, z jeho majetkového zázemia (spoluvlastníctvo bytu a rodinného domu, motorové vozidlá, investície) a z pravidelných mesačných výdavkov súvisiacich s nájmom bytu v H., splácaním hypotéky a úveru, poistením a bežnými životnými nákladmi. Matkou tvrdené mesačné výdavky na maloletú v sume približne 850 eur považoval v značnej časti za nadhodnotené; za neprimerané označil najmä výdavky na ošatenie, voľnočasové aktivity, hračky, kultúrne podujatia a stravu vo výške 300 eur mesačne, keďže nezodpovedajú bežným potrebám dieťaťa vo veku štyroch rokov. Zohľadnil aj skutočnosť, že matka pôvodne požadovala výživné 600 eur mesačne v období, keď nemala stabilný príjem, a túto okolnosť nereflektovala ani po nástupe do zamestnania. Pokiaľ ide o prípadné ďalšie príjmy otca z obchodovania s cennými papiermi, súd z predložených výpisov z účtu LYNX a majetkového priznania nezistil taký pravidelný príjem, ktorý by zásadne menil už preukázané nadštandardné príjmové a majetkové pomery otca, pričom aj prípadný zisk z investícií by navyše patril do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a bol by predmetom jeho budúceho vyporiadania. Súd prvej inštancie akceptoval odôvodnené potreby maloletej v maximálnej sume 450 eur mesačne a dospel k záveru, že výživné vo výške 350 eur mesačne zodpovedá odôvodneným potrebám maloletej, primerane reflektuje zásadu, že na výžive dieťaťa sa majú podieľať obaja rodičia podľa svojich schopností a možností, a súčasne rešpektuje nadštandardnú životnú úroveň otca, vek maloletej a rozsah jeho osobnej starostlivosti o dieťa. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie matky i otca rozsudkom z 29. mája 2024 sp. zn. 11CoP/97/2023 rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil v napadnutých výrokoch III. a IV. tak, že zaviazal otca k povinnosti platiť výživné na maloletú I. v sume 550 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred do rúk matky odo dňa právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva. Nedoplatok na zročnom výživnom za obdobie od 05. apríla 2023 do 29. mája 2024 v sume 2 773,25 eura otcovi povolil zaplatiť v splátkach po 80 eur mesačne spolu s bežným výživným počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok splatnosť celého plnenia. Zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd námietku matky na zaujatosť členov senátu Krajského súdu v Trnave posúdil ako oneskorenú, keďže podľa tvrdení matky sa o zložení senátu dozvedela 27. septembra 2023 a námietku uplatnila až 12. októbra 2023, teda po uplynutí sedemdnovej lehoty podľa § 53 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Členovia senátu následne oznámili predsedovi súdu dôvody možného vylúčenia, avšak predseda súdu uznesením

zo dňa 15. marca 2024 rozhodol, že nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci.

2.2. Následne odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie skutočného stavu veci a jeho výsledky správne vyhodnotil, pričom na vec správne aplikoval relevantné zákonné ustanovenia. Pri ich aplikácii na zistený skutkový stav však podľa odvolacieho súdu dospel k nesprávnemu záveru o výške vyživovacej povinnosti otca.

2.3. V nadväznosti na uvedené odvolací súd reprodukoval právnu úpravu vyživovacej povinnosti podľa § 62 a § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“) a zdôraznil potrebu zisťovania individuálnych schopností, možností a majetkových pomerov rodičov a odôvodnených potrieb dieťaťa. Mal za preukázané, že maloletá v čase rozhodovania súdu prvej inštancie navštevovala materskú školu, žila spolu s matkou vo vlastnom rodinnom dome rodičov a matka hradila bežné výdavky spojené so starostlivosťou a domácnosťou, vrátane nákladov na psychologické poradenstvo. Matka mala v rozhodnom období čistý príjem približne 1 320 eur mesačne, poberala rodinné prídavky a daňový bonus. Od mája 2024 bola evidovaná ako uchádzača o zamestnanie, čo však odvolací súd nepovažoval za skutočnosť relevantnú pre určenie výživného. Ďalej poukázal na to, že otec žije v prenajatom byte v H., za ktorý hradí nájomné 650 eur mesačne, a zároveň uhrádza náklady spojené so spoločným bytom rodičov v N. vo výške približne 300 eur mesačne. Otec je sudcom Krajského súdu v Trnave s čistým mesačným príjmom za rok 2022 vo výške približne 3 468 eur. Rovnako uviedol, že otec je vlastníkom motorových vozidiel a ďalšieho majetku, a zároveň nemá inú vyživovaciu povinnosť. V otázke obchodovania s cennými papiermi konštatoval, že cenné papiere boli v októbri 2022 predané a výnos z nich bude predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

2.4. Odvolací súd ďalej uviedol, že medzi rodičmi boli sporné najmä odôvodnené náklady maloletej. Poukázal na to, že výdavky na výživu dieťaťa nemožno exaktne matematicky vyčísliť a že osobná starostlivosť rodiča predstavuje významnú súčasť plnenia jeho vyživovacej povinnosti. Zároveň pripomenul zásadu, podľa ktorej má maloleté dieťa právo podieľať sa na životnej úrovni oboch rodičov. Odvolací súd poukázal aj na rozhodovaciu prax pri určovaní výživného v rozpätí 20 - 30 % čistého príjmu povinného rodiča, pričom konštatoval, že ide o orientačné kritérium, ktoré musí byť vždy modifikované individuálnymi okolnosťami konkrétnej veci. Sumarizujúc uvedené dospel k záveru, že výživné určené súdom prvej inštancie nezodpovedá osobným a majetkovým pomerom otca ani odôvodneným potrebám maloletej. Pri prihliadnutí na vek dieťaťa, rozsah osobnej starostlivosti matky, príjmové pomery otca a jeho majetkové zázemie považoval za primeranú výšku výživného sumu 550 eur mesačne. Následne odvolací súd vypočítal nedoplatok na výživnom za obdobie od 05. apríla 2023 do 29. mája 2024 vo výške 2 773,25 eura a povolil otcovi splácať tento nedoplatok v mesačných splátkach po 80 eur spolu s bežným výživným. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 52 CMP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP. Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces mal spočívať vo vadách odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (3.1.1.) a vo vadách konania (3.1.2.).

3.1.1. Odvolací súd sa nezaoberal podstatnými vyjadreniami otca prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, s ktorými sa súd nevysporiadal vo svojom rozhodnutí. Poukázal na to, že v konaní bola relevantná otázka životnej úrovne otca, pričom súdy sa vôbec nevysporiadali s tvrdením otca o zmene životnej úrovne rodičov v dôsledku dohody oboch rodičov o oddelenom bývaní otca, ani s jeho odkazom na súdnu prax, podľa ktorej skončením spolujitia rodičov maloletého dieťaťa je vždy dotknutá celková životná úroveň rodičov. Podľa otca sa odvolací súd nevysporiadal ani s jeho podstatnými tvrdeniami v otázke ustálenia odôvodnených potrieb maloletej, pričom k tejto otázke uviedol len všeobecnú konštatáciu s odkazom na nemožnosť ich „exaktne matematicky“ vyčísliť. V tejto časti považoval napadnuté rozhodnutie za nepreskúmateľné a arbitrárne. Ďalej uviedol, že odvolací súd sa

nevysporiadal ani s relevantnými tvrdeniami uvedenými vo vyjadrení z 27. mája 2024 týkajúcimi sa zmeny pomerov na strane matky, životnej úrovne rodičov, či metodiky pre výpočet výživného rodičov k deťom. Odvolaciemu súdu vytkol, že neustálil životnú úroveň rodičov a maloletej pred oddeleným bývaním, v dôsledku čoho nemohla byť ustálená ani otázka, či a ako došlo k zmene životnej úrovne rodičov a maloletej. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia rovnako neposkytuje odpoveď ani na otázku vzťahu medzi kritériom odôvodnených potrieb dieťaťa a životnou úrovňou rodiča. Dovolateľove výhrady spočívali v tvrdení, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je protirečivé; na jednej strane odvolací súd konštatuje, že matka svoju vyživovaciu povinnosť voči maloletej „pokrýva z väčšej časti osobnou starostlivosťou“, súčasne však určeným výživným 550 eur de facto všetky odôvodnené potreby maloletej (450 eur) pokrýva otec. Podľa názoru otca teda matka svoju vyživovaciu povinnosť nepokrýva „z väčšej časti“ osobnou starostlivosťou, ale úplne. Dovolateľ nesúhlasil s tvrdeniami súdov nižších inštancií, že sa otec s maloletou stýkal v bežnom rozsahu, ktorý nemal vplyv na určenie výšky výživného; sudy opäť úplne odignorovali tvrdenia otca, ktoré túto skutočnosť vyvracajú. Záver odvolacieho súdu o rozsahu otcovej starostlivosti v miere bez vplyvu na výživné tak považoval za arbitrárny. Otec ďalej poukázal na vnútornú rozpornosť napadnutého rozsudku, keď odvolací súd skonštatoval, že prvoinštančný súd vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu na potrebné zistenie skutočného stavu veci, následne však uviedol, že „majetkové priznania sudcov sú verejne dostupné, odvolací súd zistil, že za rok 2022 mal otec maloletej čistý príjem 3 468 eur mesačne“. Odvolací súd teda na jednej strane považuje skutkový stav za ustálený, na druhej strane ho vlastnou činnosťou modifikuje, v dôsledku čoho je jeho rozhodnutie zmätočné. Pokiaľ odvolací súd rozhodol na základe „rozhodovacej praxe súdov“, ktorá spočíva v „určovaní výživného v rozsahu 20-30 % z čistého príjmu povinného rodiča“, tak aj v tejto časti je podľa otca napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné, keďže odvolací súd neuviedol ani jedno konkrétne rozhodnutie, o ktoré sa opiera. Napokon mal dovolateľ za to, že odvolací súd porušil rovnosť strán konania, keď dospel na základe jednostranného postupu ex offio k skutkovému záveru o vyššom príjme otca, než aký zistil súd prvej inštancie, na druhej strane však neprihliadol na dodatočný príjem na strane matky, na ktorý otec upozorňoval v odvolaní.

3.1.2. Pokiaľ išlo o „vady konania“, dovolateľova oponentúra spočívala v tom, že odvolací súd nenariadením odvolacieho pojednávania odňal otcovi možnosť konať pred súdom. Pokiaľ odvolací súd vykonal dokazovanie majetkovým priznaním otca za rok 2022 a dospel k inému údaju o príjme otca než súd prvej inštancie, jeho postup bol v rozpore s § 384 a § 385 ods. 1 CSP, keďže nenariadil pojednávanie, na ktorom by doplnil dokazovanie.

3.2. Podľa názoru dovolateľa napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené a ktoré odvolací súd nesprávne právne posúdil (§ 421 ods. 1 CSP). Išlo o právne otázky týkajúce sa výkladu ustanovenia § 62 ods. 2 zákona o rodine (3.2.1.) a výkladu metodiky pre výpočet výživného rodičov k deťom z roku 2024 (3.2.2.).

3.2.1. Napadnutý rozsudok závisel od vyriešenia otázky, či ustanovenie § 62 ods. 2 vety druhej zákona o rodine treba vykladať tak, že životnú úroveň, na ktorú bolo maloleté dieťa nastavené, je potrebné zachovať aj po rozchode rodičov. V tejto súvislosti namietal, že názor odvolacieho súdu, že či už rozchod rodičov, alebo dohoda o oddelenom bývaní rodičov nemôže mať vplyv na životnú úroveň dieťaťa, je nesprávny a nemá oporu v zákone. Rozhodnutie odvolacieho súdu tiež malo závisieť od vyriešenia otázky, či ustanovenie § 62 ods. 2 vety druhej zákona o rodine treba vykladať tak, že právo dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni rodiča je právom dieťaťa mať rovnakú životnú úroveň, ako jeho rodič. Odvolací súd nesprávne vychádzal z predpokladu, že právo dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni rodiča je právom dieťaťa mať rovnakú životnú úroveň ako jeho rodič a poznamenal, že obsahom práva dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni rodiča je právo na životnú úroveň podľa jeho odôvodnených potrieb, ktoré sú úmerné schopnostiam a možnostiam rodiča, ale musia byť primerané z hľadiska spotrebného.

3.2.2. Dovolateľ mal tiež za to, že odvolací súd nesprávne aplikoval a vyložil metodiku, ktorá má pre rozhodovanie súdov nezáväzný, odporúčací charakter. Súd je v konkrétnom prípade povinný zisťovať

skutočný stav vecí vo vzťahu k všetkým kritériám rozhodujúcim pre určenie výšky vyživovacej povinnosti vrátane odôvodnených potrieb oprávneného. Odvolací súd nesprávne prihliadal selektívne len na vek maloletej, príjem otca a absenciu ďalšej vyživovacej povinnosti a ignoroval ďalšie kritériá na určenie výživného podľa metodiky, napr. prihliadnutie na plnenia, ktoré povinný rodič poskytuje popri výživnom platenom do rúk druhého rodiča. Vzhľadom na uvedené otec navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. Matka vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že podané dovolanie nespĺňa podmienky prípustnosti a dôvodnosti podľa § 431 a § 432 CSP. Dovolanie neobsahuje žiadne relevantné dovolacie dôvody, ktoré by odôvodňovali navrhované zrušenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a uvádzané dovolacie dôvody nie sú vymedzené zákonom stanoveným spôsobom.

4.1. Podľa matky otec neuviedol, v čom konkrétne spočíva nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a ako sa mala pretaviť do zásahu do jeho procesných práv. Pokiaľ otec poukazoval na § 393 ods. 2 CSP, matka zdôraznila, že napadnutý rozsudok spĺňa všetky náležitosti predmetného ustanovenia. Nestotožnila sa s argumentom, podľa ktorého sa odvolací súd nezaoberal podstatnými vyjadreniami prednesenými v konaní na súde prvej inštancie. Pokiaľ otec v dovolaní hodnotil názor súdu prvej inštancie a podsúval námietku ohľadom zníženia životnej úrovne v dôsledku oddeleného bývania rodičov, išlo o nedôvodné rozširovanie odvolacích dôvodov z jeho strany, nakoľko túto námietku otec neuviedol v konaní pred nižšími súdmi. Podľa matky otec v priebehu celého základného konania nevyvrátil jej tvrdenia o tom, akú životnú úroveň otec dosahuje s prihliadnutím na jeho príjmy, majetkové pomery, vlastníctvo nehnuteľností, hnutelných vecí, cenných papierov resp. zisku z nich, značkového ošatenia a obuvi, elektroniky, drahých dovolení a pod. Konštatovala, že odvolací súd sa vysporiadal so všetkými tvrdeniami strán uvádzanými tak v prvoinštančnom, ako aj odvolacom konaní, pričom životnú úroveň rodičov posúdil rovnako ako súd prvej inštancie, iba inak posúdil výšku výživného na maloleté dieťa s ohľadom na zistenú životnú úroveň otca, odôvodnené potreby maloletej, s odkazom na právo dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni oboch rodičov, s odkazom na metodiku, ktorá je materiálom odporúčacieho charakteru a v zmysle ktorej predstavuje primerané výživné na jedno dieťa v predškolskom veku podiel z priemerného čistého príjmu povinného rodiča vo výške 18 %. Matka ďalej pripomenula, že otec v základnom konaní nepreukázal, že by z dôvodu oddeleného bývania rodičov došlo k poklesu jeho životnej úrovne. Odvolací súd zaujal stanovisko k otázke schopností, možností a majetkových pomerov a odôvodnených potrieb maloletej, a rovnako správne a dostatočne zistil výdavky na strane otca. Pokiaľ otec namietal, že odvolací súd sa odmietol vysporiadať s konkrétnymi tvrdeniami týkajúcimi sa jednotlivých položiek tvoriacich podľa matky náklady na výživu maloletej, matka konštatovala, že v priebehu prvoinštančného konania boli všetky výdavky na maloletú opakovane vyčísľované v konkrétnych výškach, rozpočítavané a aktualizované. Otec pritom neuviedol, že by výdavky na maloletú neboli vyčíslené v konkrétnej výške, a preto odvolací súd nebol povinný opakovane vykonávať dokazovanie týchto položiek. Vo vzťahu k písomnému podaniu otca z 27. mája 2024 matka podčiarkla, že pre rozhodnutie odvolacieho súdu nemalo žiadnu (skutkovú či právnu) relevanciu, pričom otec ho predložil odvolaciemu súdu iba jeden deň pred verejným vyhlásením rozsudku; ďalej pripomenula, že odvolací súd sa vysporiadal aj s otázkou vzťahu medzi kritériom odôvodnených potrieb dieťaťa a životnou úrovňou rodiča. Pokiaľ v tejto súvislosti otec namietal, že odvolací súd nedal odpovede na všetky konkrétne otázky, ako napr. aká časť výživného zodpovedá odôvodneným výdavkom na dieťa, uviedla, že takáto požiadavka na rozčlenenie výživného v odôvodnení rozhodnutia je neopodstatnená a nezodpovedajúca ustálenej súdnej praxi. Vo vzťahu k dovolacej námietke o nezohľadnení styku otca s maloletou matka konštatovala, že oba súdy sa zhodli na zistených skutočnostiach ohľadom rozsahu styku otca s maloletou a jeho vplyvu na výživné, a preto ani tento namietaný záver nemožno považovať za prekvapivý. Napokon uviedla, že argumentácia a rozhodnutie odvolacieho súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam CMP (vrátane zásady zistenia skutočného stavu vecí) a zákona o rodine, ktoré majú na pamäti predovšetkým záujem maloletého dieťaťa. Závery odvolacieho súdu nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené či arbitrárne.

4.2. K namietaným vadám konania matka zdôraznila, že postup odvolacieho súdu bol v súlade s

ustanovením § 385 ods. 1 CSP. Uvedenie príjmu otca za rok 2022 odvolacím súdom bolo iba upresnením zdroja poznania príjmu otca za rok 2022, pri zisteníach súdu prvej inštancie o príjme otca za celé obdobie od roku 2021 až do septembra 2023. Uvedený údaj nijako nemodifikoval skutkový stav zistený súdom prvej inštancie, a preto sa nejedná o nové skutkové zistenie, ani o iné hodnotenie dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. V tejto súvislosti zhrnula, že podľa odvolacieho súdu nebolo treba zopakovať alebo doplniť dokazovanie a z obsahu spisu nevyplynuli ani žiadne skutočnosti svedčiace o tom, že by nariadenie pojednávania vyžadoval dôležitý verejný záujem.

4.3. Ohľadom uplatneného dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci matka uviedla, že v tejto časti dovolanie otca nespĺňa náležitosti vymedzené v ustanovení § 432 CSP, pretože otec neuviedol, akú právnu otázku riešil odvolací súd nesprávne a v čom nesprávnosť tohto právneho posúdenia spočíva. Otec svojimi námietkami k výkladu ustanovenia § 62 ods. 2 zákona o rodine v podstate vyzýval k sudcovskej tvorbe práva, na ktorú však v danom prípade neboli splnené základné podmienky. Dovolací súd otázku výkladu § 62 ods. 2 zákona o rodine už ustáleno vyriešil vo svojej predošlej rozhodovacej činnosti, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v rozpore s ustálenou praxou dovolacieho súdu. Matka napokon konštatovala, že aplikácia metodiky pri určení výživného odvolacím súdom bola správna a zodpovedá aktuálnej súdnej praxi i ustanoveniam zákona o rodine. V danom prípade sa pritom nejednalo o mechanický matematický výpočet výživného, ale základom pre určenie výživného boli riadne preukázané osobné, majetkové a zárodkové pomery oboch rodičov dieťaťa, ich možnosti, schopnosti, potreby dieťaťa, berúc ohľad na ich individuálne potreby. Vzhľadom na to navrhla, aby dovolací súd dovolanie otca odmietol, prípadne zamietol podľa § 448 CSP.

5. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že v konaní došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorej existencia je dôvodom pre zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia. Po zhrnutí teoretických východísk poukázala na to, že odvolací súd svoje skutkové zistenia ohľadom výšky príjmu otca za rok 2022 založil na dôkazoch, ktorý si sám obstaral (majetkové priznanie otca za rok 2022), a to napriek tomu, že na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie. Uviedla, že pokiaľ sa chcel odvolací súd odchýliť od súdom prvej inštancie prijatého skutkového základu o majetkových pomeroch otca na základe dôkazu, ktorý si sám obstaral, mal nariadiť pojednávanie v zmysle § 385 ods. 1 CSP, dokazovanie doplniť a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov podľa § 191 CSP. S poukazom na uvedené navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k dovolaniu odporučil dovolanie otca odmietnuť, keďže mal za to, že napadnutý rozsudok je plne v súlade so záujmom maloletej.

7. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa vzťahuje Civilný mimosporový poriadok. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní otca maloletého dieťaťa.

8. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa [§ 429 ods. 2 písm. a) CSP], v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §

420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

15. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnom právnom posúdení veci (§ 421 CSP).

16. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť svojho rozsiahleho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že napadnuté rozhodnutie trpí nepreskúmateľnosťou pre nedostatok dôvodov a vnútornú rozpornosť. Tvrdil, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami a dôkazmi predloženými v konaní. Súčasne namietal, že odvolací súd bez nariadenia pojednávania a bez zopakovania či doplnenia dôkazov dospel k odlišnému skutkovému zisteniu než súd prvej inštancie.

17. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

18. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre

rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

19. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 383 CSP).

20. Súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci (§ 36 CMP).

20.1. Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

21. Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne viazaný aj skutkovým súdom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane vykonal súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy, ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. septembra 2018 sp. zn. 4Cdo/98/2017).

22. Ak by sa odvolací súd odchýlil od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez toho, aby rešpektoval povinnosť opakovania alebo doplnenia dokazovania, zasiahol by do ústavne zaručeného práva strany sporu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, do obsahu ktorého patrí aj to, že odvolací súd sa môže odchýliť od skutkového stavu zisteného prvoinštančným súdom len po doplnení alebo opakovaní dokazovania, ktorého výsledky opravnému súdu umožnia vlastné, prípadne aj odlišné hodnotenie dôkazov (por. napríklad rozhodnutia ústavného súdu II. ÚS 387/2010, II. ÚS 506/2013).

23. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že pri posudzovaní majetkových a príjmových pomerov otca (ako povinného rodiča) vychádzal najmä z potvrdenia zamestnávateľa - Krajského súdu v Trnave - zo dňa 13. októbra 2022, podľa ktorého priemerný čistý mesačný príjem otca za obdobie od októbra 2021 do septembra 2022 predstavoval 3 273,47 eura (porov. body 24. a 70. odôvodnenia).

24. Odvolací súd bez nariadenia pojednávania, pritom stotožňujúc sa so zisteným skutočným stavom veci súdom prvej inštancie, zmenil prvoinštančné rozhodnutie vo výroku o určení výšky výživného. Pri posúdení majetkových pomerov otca, jeho možností a schopností za účelom preskúmania primeranosti stanoveného výživného však vychádzal aj zo skutkových zistení, ktoré súd prvej inštancie neučinil. Pri hodnotení príjmových pomerov otca odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie zistil jeho čistý mesačný príjem za rok 2021 vo výške 3 216 eur a priemerný čistý mesačný príjem za obdobie od októbra 2021 do septembra 2023 (správne 2022 - pozn. dovolacieho súdu) vo výške 3 273 eur.

Následne doplnil, že vzhľadom na verejnú dostupnosť majetkových priznaní sudcov zistil, že čistý mesačný príjem otca za rok 2022 predstavoval 3 468 eur (bod 13. odôvodnenia).

25. Z vyššie uvedeného vyplýva, že odvolací súd vychádzal pri posúdení majetkových pomerov otca aj zo skutkového základu, ktorý nebol výsledkom dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie. Údaje o príjme otca za rok 2022, ktoré odvolací súd prevzal z verejne dostupného majetkového priznania sudcu, neboli predmetom dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie, ani neboli vykonané v odvolacom konaní spôsobom predpokladaným § 383 CSP v spojení s § 36 CMP. Pokiaľ sa odvolací súd chcel odchýliť od skutkového základu vytvoreného súdom prvej inštancie a založiť svoje rozhodnutie na odlišnom posúdení príjmových pomerov otca, bol povinný nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie podľa § 385 ods. 1 CSP a dôkaz majetkovým priznaním otca za rok 2022 v potrebnom rozsahu sám vykonať (doplnením dokazovania). Len takýto postup by mu umožnil zadovážiť si rovnocenný podklad pre vyvodenie odlišných skutkových záverov a rešpektoval by zásady priamosti a ústnosti civilného procesu. Odvolací súd však takto nepostupoval a v zmeňujúcom rozhodnutí vychádzal z iných skutkových zistení, než aké ustálil súd prvej inštancie, bez toho, aby nariadil pojednávanie, na ktorom by doplnil dokazovanie. Tým porušil ustanovenia § 383 a § 385 ods. 1 CSP, ako aj ustálenú judikatúru najvyššieho súdu a ústavného súdu, ktorá vyžaduje, aby odvolací súd dospel k odlišnému skutkovému záveru len na základe vykonania vlastného dokazovania.

26. V súvislosti s takto dosiahnutými skutkovými závermi sú potom aj na ne nadväzujúce právne závery odvolacieho súdu zatiaľ predčasné. Vzhľadom na vyššie uvedený výklad a procesnoprávne požiadavky z neho plynúce došlo podľa názoru najvyššieho súdu v postupe odvolacieho súdu k ústavnoprocесnému deficitu v dôkaznom konaní, a to z hľadiska zásad vyjadrených v pojme „spravodlivý proces“ podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čím bol naplnený otcom namietaný dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

27. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá sama osebe spôsobuje, že napadnuté rozhodnutie nemôže byť považované za správne, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

28. Ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/69/2021, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska ďalších vyslovených námietok a opodstatnenosti argumentácie v spojitosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP.

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

30. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022). Napokon pre zrušenie napadnutého rozhodnutia ani neprichádzalo do úvahy rozhodovať o návrhu na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku.

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.